

Mihailo Kandić

LADA, 65. IZLOŽBA

Galerija Narodnog muzeja

Ko god je pisao o Društvu srpskih umetnika "Lada", koje je osnovano 1904, nostalgично se obraćao ovoj najstarijoj srpskoj likovnoj zajednici. I uvek s razlogom. Najpre je to bilo povodom svejugoslovenskog pokreta, koji su inicirali likovni umetnici iz Srbije, tada jedine slobodne države buduće (i nekadašnje) Jugoslavije, zatim iz Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, koje su bile u sastavu Austrougarske, pokreta koji je petnaestak godina kasnije ostvaren kroz Državu Srba, Hrvata i Slovenaca. Bio je to plod zanosa za ujedinjenjem Južnih Slovena koji je istovremeno obuzeo i Bugare, tako da je osnivanje "Lade", i priređivanje nekoliko Jugoslovenskih izložbi tih godina, u saglasju sa istorijskim dobom.

Drugi put pišući o "Ladi", pet-šest decenija kasnije, pisci i o tada najstarijem srpskom likovnom društvu imali su velikih poteškoća kako da harmonizuju svoje tvrde kritičarske stavove sa onim što su im nudile kolektivne izložbe "Ladine". Morali su da malo pomere svoje kritičarske opcije, da se iz rigidnih kritičarskih zahteva premeste u teritorije

nostalgije, oduševljavajući se više postojanjem i trajanjem "Lade" nego vrednostima izloženih dela. "Lada" je, u to vreme, samoupravljačko, nekako strčala, bila van uobičajenog tadašnjeg pragmatičnog i umetničkog života, tako da je i samo njeno opstajanje bilo vredno pomena kao istorijska kategorija.

Čini se da i danas "Lada" ima sličnu sudbinu. Ostala je nešto posebno, drukčije od svih ostalih grupa i umetničkih kolektiviteta samim tim što ne ističe prioritet određenog programa, selekcionisanja i sličnog, već se uglavnom poziva na ugled svojih članova. Ima li uopšte lepšeg i delotvornijeg programa!

I na izložbi u Kragujevcu, postavci koja će se naći u desetak gradova Srbije, kao šezdeset peta po redu od osnivanja, ugled umetnika garantuje onu rado isticanu misao o "Ladi" pod čijim okriljem se prepoznaje istorija srpske likovne umetnosti od njenih osnivača, Bete i Riste Vukanović, Đorđa Jovanovića, Marka Murata, Uroša Predića, Simeona Roksandića i Petra Ubavkića pa do Siniše Vukovića, Nikole Vukosavljevića, Aleksandra Đurića, Koke Jankovića, Dragoša Kalajića, Branka Miljuša, Milorada Bate Mihailovića, Radomira Reljića, Radoša Stevanovića i drugih, koji čine savremenu istoriju srpske likovne umetnosti, čija su dela izložena, a nastala su u rasponu od nekoliko decenija.